

הַלְבוֹת שֶׁבֶת סִימָן שִׁיר שְׁמוֹ

(מה) שְׁעָנָה אוֹ שָׁמֶן עַב בְּנֶקֶב הַחֲבִית לְסַתְּמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא (מו) מְמַרְחֵם (פרש הערף, סיכה משיחה טיחה מריחה שיצה ענין אֶדָּה הוּא), "אֶכְלֵל בִּשְׂאֵר דְּבָרִים דְּלִית בֵּהּ מִשּׁוּם מְרוּחַ (הואיל ואין הנין יוצא אֶדָּה) (כ"י) (מז) מְתָר. "וְאִם הִנֵּה הַיֵּין יוֹצֵא דְרָךְ הַנֶּקֶב (י"א) (מה) אֶסוּר לְסַתְּמוֹ, 'וְאֶפְלֹל לְתֵן בּוֹ שׁוּם בְּדֶרֶךְ הַעֲרָמָה (מט) לֹאמַר שְׂאִינוּ מְכֻנָּה אֶלָּא לְהַצְנִיעוֹ שָׁם; (נ) וְאִם הוּא (י"ב) תַּלְמִיד חֶכֶם, מְתָר לוֹ לְהַעֲרִים בְּכָף; י"ב יִסְפִּין שֶׁהוּא תְּחוּב בְּכַתֵּל (נ"א) שֶׁל עֵץ מִבְּעוֹד יוֹם (נ"ב) אֶסוּר לְהוֹצִיאוֹ בְּשֶׁבֶת, בֵּינָן שֶׁהוּא דָּבָר מְחָבֵר, אֶכְלֵל אִם הוּא תְּחוּב בְּסַפְסָל * וְכֵן בְּכָל דָּבָר תְּלוּשׁ מְתָר לְהוֹצִיאוֹ: הֵגָה * וְאִם דָּצָה וְשִׁלְפָה מִבְּעוֹד יוֹם, אֶפְלֹל בְּכַתֵּל (ג) שָׂרִי (כ"י):

שְׁמוֹ דְּבָרִים הָאֲסוּרִים מִשּׁוּם אֶהֱל בְּשֶׁבֶת, וְכו' י"ג סְעִיפִים:

א (א) אֶסוּר לַעֲשׂוֹת אֶהֱל בְּשֶׁבֶת יוֹם־טוֹב אֶפְלוּ הוּא עֲרָאִי. (ב) יְוֹדָקָא גַּג, אֶכְלֵל מַחְצוֹת (ג) מְתָר. * וְאִין מַחְצָה אֲסוּרָה אֶלָּא־אִבְיָן נַעֲשִׂית (ד) לְהַתִּיר סִכָּה אוֹ לְהַתִּיר טַלְטוּל. הֵגָה אֶכְלֵל מַחְצָה הַנַּעֲשִׂית

בְּאֵר הַיֵּטֵב

חֲשִׁאת אוֹ בִשְׁמֵן דְּגוֹרִינָן אֲשׁוּ שְׁעָנָה, אֶפְלוּ לְחִיח אֶסוּר לְהַעֲרִים אֶפְלוּ בְּהִנְחָה בְּעֵלְמָה, מ"א. קָתֵב הַרְבֵּי־סִימָן: הַבּוּנָה ע"ג כְּלִים פְּטוּר, דְּמָה שְׁעָנָה קְנָשִׁים עַל־צִי אֲדָנִים לֹא הוּי בְּנֵן כְּלִים. דְּאֲדָנִים קְנָשִׁים הֵם:

מִשְׁנֵה בְּרִיחַ

וְחִירוּשֵׁי רַע"א]: י"א (מה) שְׁעָנָה אוֹ שָׁמֶן עַב. אֶפְלֵל־גַּב דָּאִין מְרוּחַ בְּשִׁמְשִׁי⁽³²⁾, אֶסוּר, (ל) דְּגוֹרִינָן אֲשׁוּ שְׁעָנָה, וְדוֹקָא שָׁמֶן עַב, בֵּינָן דְּשִׁינָן בּוֹ קֶצֶת מְרוּחַ, אֲחִי לְאֶחָדָפִי. וְהִיא שְׁעָנָה (ל"ט) צִירָה לֹאמַר דְּהִכִּינוּ לְחִשְׁמִישׁ מֵאֲחֻמּוֹל, דָּאִם לֹא־כֵן בְּלֹא הִכִּי אֶסוּר מִשּׁוּם מְקַצָּה, דְּלֹא בְּלִי הוּא, וְכִשְׁהִכִּינוּ לְכָף מְתָר לְטַלְטֵלוּ, וְלֹא גוֹרִינָן שְׂמָא יִדְבָּקָנוּ לְכַתֵּל אוֹ לְדָבָר אֲחֵר, דְּאִף אִם יִדְבֵּק אִינוּ אֶלָּא מְדַבְּקָן, שְׂמָא יִמְרַח בְּצֵת הַדְּבֻק. שָׁמֶן וְחֵלֶב (ל"ט) דִּינוּ בְּשִׁעָנָה⁽³³⁾: (מו) מְמַרְחֵם, וְכֵן דְּהוּא מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ מְרוּחַ, אֶסוּר אֶפְלוּ אִם אִין מְכַנִּים הַשָּׁמֶן בְּתוֹךְ הַנֶּקֶב אֶלָּא בְּהִנְחָה בְּעֵלְמָה עַל־גַּב מוֹלְמַעֲלָה, וְגַם אִין חֲלִיק בּוֹנָה בֵּין תַּלְמִיד־חֶכֶם לְעַם־הָאָרֶץ (אֲחֵרוּנִים): (מז) מְתָר. הֵגָה אֶפְלוּ לְהַכְנִיסוֹ תוֹךְ הַנֶּקֶב, דְּהוּאִיל וְאִין הַיֵּין יוֹצֵא אֶפְלוּ בְּלִי תַקּוּן, לֹא מִתּוֹי בְּמַחְשָׁן. (מ) וְהָאֲחֵרוּנִים פְּתוּבוּ דְּהַעֲקָר כְּרַעַת הַרְבֵּי־סִימָן שְׁחֹלֵק עַל נָה וְסִכִּירָא לֹה דְּאֶפְלוּ אִם אִין הַיֵּין יוֹצֵא אֶל סַתְּמוֹ, מִשּׁוּם דְּהִי כְּעֵץ בּוֹנָה, אֶלָּא דְּעַל־גַּב הַנֶּקֶב מוֹלְמַעֲלָה, דְּלִית בֵּהּ מִשּׁוּם בְּנֵן, אִינוּ אֶסוּר כִּי אִם בְּדָבָר שְׁמַחְמַרְחֵם: (מ"א) מְדַבְּקָן, מִפְּנֵי דְּמִתּוֹי בְּמַחְשָׁן. וְדוֹקָא בְּשִׁפְטוֹתָמוּ בְּדָבָר שְׂאִין דְּרָךְ לְסַתְּמוֹ בּוֹ, (מ"ב) כְּמוֹ בְּצוּר קָטָן אוֹ בְּקִיסָם, אֶכְלֵל מְתָר לְכָלִי עֲלֵמָה לְסַתְּמוֹ (מ"ג) כְּעֵץ (מ"ד) כְּגוֹן בְּכֻרָא, כְּמוֹ שֶׁהוּא דְרָךְ תַּמִּיד לְסַתְּמוֹ בּוֹ: (מ"ט) לֹאמַר שְׂאִינוּ מְכֻנָּה. בֵּינָן דְּבִקְאָמַת (מ"ה) מְכֻנָּה הוּא לְסַתְּמוֹ: (נ) וְאִם הוּא תַּלְמִיד חֶכֶם, דְּכֵינָן שֶׁהוּא תַּלְמִיד חֶכֶם, (מ"ו) אִין לְחַשׁ בּוֹ שֶׁאִם נִתְּרִינוּ עַל־יְדֵי הַעֲרָמָה יָבוֹא לְעֵבֵר עַל אֶסוּר דְּרָבָן נָה אֶפְלוּ בְּלִי הַעֲרָמָה. וְכַתֵּב הַסִּגְנֵן־אֲבָרְהָם, דְּאִף דְּקִינָא לֹן דְּהִיאִידָנָא אִין לֹן דִּין תַּלְמִיד חֶכֶם, מְכָל מְקוֹם לְעֵנָן נָה אִין לְהַתְּמִיר, עֵץ שֶׁם. (מ"ז) וְיֵשׁ שְׁחֹלֵקִין עַל־י: י"ב (נ"א) שֶׁל עֵץ, נֶקֶט שֶׁל עֵץ, וְכַתֵּל שֶׁל לְבָנִים מְצִי פְּמָה פְּצָמִים (מ"ח) שְׂאִין שְׁוֹרְתֵיהֶם מְדַבְּקִים נָה לָנָה, וְאִין מְתָר לְהוֹצִיָא אֶפְלוּ אִם לֹא הִנֵּה דָצָה וְשִׁלְפָה מִבְּעוֹד יוֹם: (נ"ב) אֶסוּר לְהוֹצִיָא. דְּעַל־יְדֵי הוֹצָאתוֹ, בֵּינָן שֶׁהִנֵּה מִתְּחִלָּה תְּקוּצָה קֶצֶת בְּחֹק, אִי אֶפְשֵׁר שֶׁלֹּא יִתְרַחֵב הַסֶּדֶק שָׁם, נַעֲשִׂית נֶקֶב כְּלִי־שֶׁהוּא בְּכַתֵּל מְחָבֵר יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם קוֹדֵם דְּהוּא תוֹלְדָה דְּבוֹנָה, (מ"ט) וְאִף דָּאִין מִתְּכַנֵּן לָנָה, כְּמַעֲט פְּסִיק רִישָׁא הוּא, וְעַן לְעִיל בְּסִיעִי־קָטָן יֹא בְּמִשְׁנֵה בְּרוּחָה מַה שְׁתַּכְּבֵּנוּ דַּעַת אֲחֵרוּנִים בּוֹ: (ג"ג) שָׂרִי. לְהוֹצִיָא, (נ) וְאִף לְחִזּוֹר וְלִתְחַבֵּב אוֹתוֹ בְּכַתֵּל, דְּכֵינָן דְּבָבֵר נַעֲן הַסִּכִּין בְּכַתֵּל מִבְּעוֹד יוֹם וְהוֹצִיָאוּ וְהָדָר נַעֲצוּ, כְּבֵר הַרְחֵב מְקוֹם מוֹשְׁבּוֹ וְתוֹ לֹא הוּי פְּסִיק רִישָׁא, אֶכְלֵל אִם לֹא קוֹר וְנַעֲצוּ מִבְּעוֹד יוֹם (נ"א) נִרְאָה דְּאֶסוּר לְתַחֵב אוֹתוֹ בְּכַתֵּל, דְּכֵינָן לֹא נִתְרַחֵב בְּמָה שֶׁהוֹצִיָאוּ פְּעַם אַחַת מִן הַכְּתֵל:

א (א) אֶסוּר לַעֲשׂוֹת אֶהֱל וְכו'. דְּהַעֲשִׂית אֶהֱל קָבַע, כְּגוֹן שְׁפוּרֵס מִתְּחֵלָת אוֹ סְדִינִין וְכִיּוֹצֵא בּוֹנָה לְאֶהֱל וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ שְׁתִּיקָיִם, אִף דָּאִין נָה בְּנֵן מִמֶּשׁ חֵיב מִשּׁוּם בּוֹנָה, דְּעִשִׂית אֶהֱל הוּא תוֹלְדָה בּוֹנָה⁽¹⁾, וְהַסְתֵּרָתוֹ חֵיב מִשּׁוּם סוֹתֵר, וְקוֹר עַל אֶהֱל עֲרָאִי מִשּׁוּם אֶהֱל קָבַע⁽²⁾, וְכֵן עַל סְתִירַת אֶהֱל עֲרָאִי מִשּׁוּם סְתִירַת אֶהֱל קָבַע (רמב"ם). וּפְרָטִי דִּינִי אֶהֱל קָבַע יִבָּר לְקַמָּה: (ב) וְדוֹקָא גַּג, וְאִף בְּשִׂאֵן מַחְצוֹת בְּתוֹמִי, כְּגוֹן (ג) לְפָרֵס מִתְּחֵלָת עַל אֲרֻבָּה קוֹנְדִּסִין (ד) דְּרָךְ עֲרָאִי לְהַנֵּן מִפְּנֵי הַסְתֵּמָה וְהַשְׁמָיִם⁽³⁾: (ג) מְתָר. דְּעַקָר אֶהֱל הוּא הֵגָה שְׂמֵאֲהִיל עַלִי, וְלֵבָן גְּוִרָה בּוֹ מִשּׁוּם אֶהֱל קָבַע, מַה שְׂאִין בֵּן מַחְצוֹת עֲרָאִי לְחִזּוֹר לֹא נִתְחַבֵּב בְּאֶהֱל כְּלָל: (ד) לְהַתִּיר סִכָּה וְכו'. כְּגוֹן

שְׁעַר הַצִּיּוֹן

בְּכַלְתֵּי־שֶׁבֶת: (ל) בְּכֻרָא: (ל"ט) מְגוֹן־אֲבָרְהָם בְּסִימָן נָה וְסִימָן חֲקִיד: (מ) אֲחֵרוּנִים: (מ"א) בְּיַח וְאֶלִּיָּהּ רַבָּה וְשִׁי"א: (מ"ב) גְּמָרָא שָׁם: (מ"ג) לְשׁוֹן הַרְבֵּי־סִימָן, וְכִשּׁוּם דָּאִין דְּרָךְ לְסַתְּמוֹ הַחֲבִית בְּקִיסָם: (מ"ד) בִּיתִיּוֹסֶף: (מ"ה) תּוֹסֶפֶת־שֶׁבֶת, וְכַדְבָּרֵינוּ מִשְׁבַּח מַה שְׁפָדַח הַפְּאֶמֶר־מְרָדְכִי דְּאֶפְסִי מְתָר בְּעֵץ: (מ"ו) בֵּן מוֹכָח מִתְּכַנְיָסִים, וְכִבְיַת־יוֹסֶף מִשְׁמַע הַרְבֵּי־סִימָן סְתִיר אֶפְלוּ אִם בְּקָמַת אִינוּ מְכֻנָּה לְהַצְנִיעוֹ, וְלֹא יִדְעָתִי מִנָּה לָה: (מ"ז) גְּמָרָא: (מ"ח) הוּבָא בְּאֶלִּיָּה רַבָּה: (מ"ט) בֵּן מוֹכָח בְּקָמַת בְּסִימָנָא דְּכִינִי אֲרָבִי מְתָר אֶפְלוּ לֹא דָצָה וְשִׁלְפָה, וְעַן בְּכִיתִיּוֹסֶף שְׁתַּעֲמִיק מִן הַפּוֹסְקִים הַשְּׁעָם כְּפִדּוּשֵׁנוּ: (מ"ט) כֵּן חֲתַב בְּהוֹמַת־הַדָּשֵׁן: (נ) רִשִׁי בְּרָךְ נַעֲמֹד ב: (נ"א) דְּהִלָּא הַפּוֹסְקִים הוֹכִיחוּ דְּבָר נָה מִשְׁמֹאֵל, דְּבָדָצָה וְשִׁלְפָה כְּבֵר נִתְרַחֵב הַנֶּקֶב וְתוֹ לֹא הוּי פְּסִיק רִישָׁא, וְשֵׁם בְּמִיכָאֵל דְּשִׁמְעוֹאֵל אִיתָא: דָּצָה וְשִׁלְפָה וְהָדָר דָּצָה, מִשְׁמַע דָּצָה וְשִׁלְפָה לְחִזּוֹר אֶסוּר לְתַחֵב אוֹתוֹ בְּשֶׁבֶת, וְאִף דְּיֵשׁ לְחִזּוֹת דְּנֶקֶט טְכִי לְחִבּוּתָא, דְּכַפְּסֵם רִאשׁוֹנָה שְׂדַעָה אֶסוּר אֶפְלוּ לְהוֹצִיָא, וְלֹא אֲמַרְנָן דְּהִנְחָה מִמִּילָא עֲבִידִין וּוְכִמוּ דְּפִסִּיק הַגְּמָרָא בְּקָמַת טְכִי לְקַטֵּן קִי"ג, אֶכְלֵל לְעֵנָן הַרְחֵבָה הַגְּמָרָא אֶפְשֵׁר דְּכַפְּסֵם אַחַת שְׁתַּחֲבָה וְהוֹצִיָאָה דִּי לְכָלִי עֲלֵמָה וְשָׂרִי לְהַכְנִיסָה בְּשֶׁבֶת: מִפְּרָשׁ רִשִׁי דְּבִדּוֹר הַפְּתַחֲחִיל סְלִיקִיסָא מִשְׁמַע כְּמוֹ שְׁתַּכְּבֵּנוּ בְּכֻסִּים: (נ"ב) וְכֵן בְּתוֹב הַלְבוּשׁ וְשִׁי"א: וְאִף שְׂאִין מַחְצוֹת מִתּוֹמִי מִשּׁוּם אֶהֱל בֵּין שְׁפוּרֵס לְכָל, וְכַמְבָּאֵר לְקַמָּה בְּסִיעִי ג' בְּמִשְׁנֵה בְּרוּחָה: (ג) דָּאִם

ח שם קב דאָר
הרף וְהַרְאִישׁ
ט בִּיתִיּוֹסֶף סְתִירָה
י רִשִׁי כְּפִדּוּשׁ סְתִימָת
י"א שֹׁכֵב לְקַטֵּן י שֵׁם
י"ב לִישׁ בְּעִבְרָא דְּעִבְרָא
י"ג טוֹרְנָן רַב הוּא שְׂמָה
י"ד כ' תוֹרַת הַיֵּשׁן סִימָן
טו

א שֶׁבֶת כְּכִיד מִיכָאֵל
ב רִשִׁי יִתְנֵן ב' כְּפִדּוּשׁ
ג שִׁי"א שֵׁם א' שֵׁם
ד הוֹסֶפֶת הַשֵּׁם וְכֵן
ה הַרְאִישׁ וְהַרְנָן
ו שְׂאֵר פִּסְקִים



הלכות שפת סימן שטו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מה]

אף על גב דאין מרחם פשמן⁽³²⁾ וכו', שפן וחלב דינו פשעוה⁽³³⁾.

(32) וטעם הדבר שאין מירוח בשמן, ביאר בבית יוסף לפי שאין מירוחו ניכר כל כך.

(33) ואף שאין איסור ממרח באוכלין, ביאר בביה"ל לקמן (סי' שכא סי"ט ד"ה תבוא עליו ברכה) שהיינו דוקא כאשר ממרח את האוכל עצמו, אבל אם סותם בו פי חבית וממרחו מלמעלה, שייך בו שם ממרח.

[משנ"ב ס"ק מו]

מקרח⁽³⁴⁾.

(34) ופקקי אוזנים העשויים משעור המיועדים למניעת רעשים בשעת השינה, שבשעת הכנסתם לארון ממרחים את צורתם כדי שיתאימו לצורת תעלת האוזן, כתב הגרש"ז אויערבך (ש"כ פ"ד הע' קכא) שאין בהכנסתם לארון משום איסור ממרח, מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פל"ו ס"ק ג) שבין שהמכניסם לארון יתצר בהם צורה כצורת תעלת האוזן וכך נשאר צורתם, יש בהכנסתם משום איסור בונה.

ולענין חשש ממרח בשימוש בסבון, ראה שריע לקמן (סי' שכו סי') ובמשנ"ב שם (ס"ק ל) ומה שכתבנו שם.

סימן שטו

דברים האסורים משום אהל פשפת

[משנ"ב ס"ק א]

דע שפית אהל הוא תולדת פתה⁽¹⁾ וכו', ונזכר על אהל ערבי משום אהל קבוע⁽²⁾.

(1) ומה שאין עשיית אהל נחשבת כאב של מלאכת בונה, ביאר הפני יהושע (סוכה טז, ב) שגדר אב מלאכת בונה הוא בניית דבר באופן קבוע כדי להתקיים ימים רבים, מה שאין כן עשיית אהל, שבנין ערבי הוא, ואינו עשוי כדי להתקיים ימים רבים, ומ"מ נחשבת עשייתו כתולדת בונה, משום שכן היא דרך עשיית אהל. ובספר אבן דאזול (פ"י מהל' שבת הי"ז) ביאר באופן אחר, שבאב המלאכה של בונה יש שני ענינים, האחד, חיבור חלקים זה לזה, והאחר, עשיית אהל על ידי חיבור זה, ולכן פריסת אהל בלא חיבור חלקים לשם כך [בגון פריסת סדן וכדו'], שאין בה אלא חלק אחד של אב המלאכה, אינה נחשבת אלא כתולדה בלבד, ובספר קהלות יעקב (שבת סי' לו) ביאר, שגדר אב מלאכת בונה הוא בניית בנין המחובר לקרקע, מה שאין כן בפריסת אהל,

שבין שאינו מחובר לקרקע, אין זו אלא תולדה.

(2) וליצור אהל ערבי לצורך מושב בית הכסא [בגון להעמיד שתי אבנים ולהניח אבן על גבן], כתב לעיל (סי' שיב ס"ק כו) שנחלקו אחרונים בדבר, שהמג"א (שם ס"ק י) אסר, והאיר (שם ס"ק יז) והמאמר מרדכי (ס"ק יא) התירו בזה משום כבוד הבריות.

[משנ"ב ס"ק ב]

בגון לפסל מן הצל על אכסע קונדסין דרך ערבי להגן מפני הקפה והשמים⁽³⁾.

(3) אולם לאחז את האהל בידו, כתב החו"א (או"ח סי' נב ס"ק ב) שמותר, ואפילו כשעשאו לצל, וכעין זה כתב התהלה לחדד (ס"ק ז), וביאר שמה שאוחז אדם בידו אינו נחשב כאהל כלל, והוסיף (שם ס"ק ט), שבזה יש ליישב את מנהג העולם לפרוס טלית בשעת קריאת 'חתן בראשית' בשמחת תורה, ולא חששו משום עשיית גג ומחיצות של אנשים, אף שהמעמיד גם את הגג וגם את המחיצות בשבת עובר על איסור עשיית אהל גם כשאינו עושה כן כדי להצל, כמבואר בשו"ע להלן (ס"ג). וראה מה שכתב התוס' ריד (שבת מג, ב), וראה מה שכתבנו על הביה"ל להלן (סי' ד"ה טפה).

ואהל שנעשה כדי להגן על דבר מסוים, והתבטל הצורך בכך, הסתפק הגרש"ז אויערבך (ש"כ פכ"ד הע' יז) אם מותר לסותרו, כיון שכבר אינו משמש להגן [וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק ד) לגבי סתירת מחיצה המתרת], והוסיף, שאם נעשה האהל כדי להגן מהשמש, ותסתלקה השמש, אין זה נחשב כדבר שהתבטל, שהרי תשוב השמש למחרת.

[משנ"ב ס"ק ד]

להתיר ספה נכד⁽⁴⁾.

(4) ולהעביר מחיצה הנמצאת במקום אחר למקום אחר כדי שתתיר שם, צידד הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ג, וארחות שבת ח"א פ"ט הע' ס) שאסור, ואף אם ישאר טפח מן המחיצה במקומה הראשון, הסתפק הגרש"ז אויערבך (ש"כ פכ"ד הע' קכז) אם נחשב הדבר כהוספה על הטפח הפרוס, ומותר, או שאסור לעשות כן כיון שאין ניכר שמוסיף על הטפח הקיים, וראה הדבר כעשיית מחיצה חדשה במקום החדש.

ולענין סתירת מחיצה המתרת, דעת הגרש"ז אויערבך (ש"כ פכ"ד סל"ה הע' קלג, ובח"ג שם) שבעודה מתרת אסור לסותרו, אבל משעה שאינה נערכת להתיר, מותר לסותרו, אכן, אם כוונתו בסתירתו כדי לבטל את דין המחיצה, בגון שסותר את המחיצה כדי לצרף אנשים למנין, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שם) בדבר, ונשאר בצ"ע.



הלכות שפת סימן שמו

ביאורים ומוספים

מחיצה, אלא די בכל מחיצה הגורמת הבדלה של צניעות, כגון מחיצה שגבוהה מהארץ יותר מ' טפחים, אף שאין לה דין מחיצה.

ובדין העמדת מחיצה בפני חמץ שנמצא בבית בימות הפסח, שכתב השריע לקמן (סי' תמ"ב) שחייב לעשות בפניו מחיצה עשרה טפחים כדי שלא יבוא לאכלו, מבואר ברמ"א ובמשנ"ב שם (סי' י"ד) שביום טוב אסור להעמיד מחיצה זו [ודי בכפית כלי על החמץ]. ואף שלכאורה אין מחיצה זו מתרת מדין מחיצה, שאינה אלא כיסוי בעלמא, ביאר הגר"ש איערברך (ששי"כ פכ"ד הע' קכג) שכיון שבימות חול המועד לא די בכיסוי בעלמא, אלא צריך להעמיד מחיצה דוקא, נחשבת היא כמחיצה המתרת, ואסור לעשותה אף ביו"ט.

[משנ"ב סי' ו]

כ"ן שהוא נע ונדר ברות קצויה⁽¹⁰⁾.

(10) ותמה החזו"א (א"ח סי' נב סי' ג), כיצד התיר הבי"א [שהוא מקור דברי הרמ"א] לתלות וילון לפני הפתח שיהיה שם בקביעות, הלא מאחר שקובע את הילון על צידו, דומה הדבר לתולה דלת על צידה שחייב משום בונה, שאף על פי שהוילון נע ונד למטה, מ"מ הרי כך היא צורת בנינו לחיות תלוי תמיד באופן שנוח לחטותו לכשירצה. ובביאור דעת הבי"א כתב באחרות שבת (ח"א פ"ט הע' יד), שכיון שאין הוילון מחובר לבית אלא על ידי לולאות התלויות בוודם, אין זה נחשב כחוספת על הבנין.

והוסיף החזו"א (שם), שמה שהתיר המג"א (סי' ב) הובא במשנ"ב להלן סי' ז' לתלות סדינים מצוירים על הסתל, ואפילו לקובעם שלא יזוזו ממקומם, היינו דוקא בילון שעשו לתלותו ולהסירו, שאם לא כן יש בדבר משום בונה.

[שעה"צ סי' ה]

זהו קצת פראי אן שם אהל עליה⁽¹¹⁾ ודלא כמו שפירש בפרובקי, ע"ש⁽¹²⁾.

(11) שם כתב, שמחיצה בלא גג אינה נחשבת כאהל.

(12) שם פירש (קב, א ד"ה מותר), שמאחר שאינו קבוע שם, שהרי דרכו להינתן ולהסתלק משם כדלת, אינו נחשב כאהל.

[שעה"צ סי' ו]

ששוקה שם בפה ימים בסתמא⁽¹³⁾.

(13) מבואר בדבריו, שאהל העשוי לכמה ימים נחשב כאהל קבע, וכן כתב להלן (סי' יא) בתירוץ הראשון, ובביה"ל להלן (סי' י"ח ד"ה כל). אמנם בביה"ל לקמן (סי' תרל"א ד"ה עשה) מבואר שבניית סוכה ביום טוב הראשון נחשבת כעשית אהל עראי ואף על פי שעומדת לכל ימי החג, ובמשנ"ב לקמן (סי' תרכ"ו סי' ב) כתב, שהפמ"ג שם (א"א סי' ח) הסתפק אם סוכה נחשבת כאהל קבע, וכן הסתפק הפמ"ג כאן (א"א סי' א).

אמנם לגבי מה שהתיר השריע לעיל (סי' שג סי"א) לסתום חלון בלוח וכדו', משום שחכמים לא אסרו תוספת עראי על אהל העשוי כבר, כתב הביה"ל שם (ד"ה ולא) בשם המג"א (סי' ו), שאם החלון עשוי לכך שיתחווה לעיתים רחוקות, אסור לסתמו מדרבנן [ואין כוונתו שנחשב הדבר כאהל קבע שאסור לעשותו מהתורה, וכמו שהוכיח ברית עטרת חכמים א"ח סי' יז], ומאחר שהתבאר בביה"ל שם (סי' ד"ה שאין) שפתח שעשוי לכך שייכנס בו תדיר, היינו פתח שעשויים להיכנס בו בפחות משלושים יום, אם כן חלון שאינו עשוי לפותחו תדיר, שאסר המג"א לסתמו מדרבנן, היינו חלון שאינו עשוי לפתחו אלא ביותר משלושים יום, ומוכח אם כן שגם אהל העשוי להתקיים שלושים יום עדיין אינו נחשב כאהל קבע האסור מן התורה, ולכאורה הוא שלא כדברי השעה"צ כאן. ובאחרות שבת (ח"א פ"ט הע' ג) כתב ליישב, ששונה סתימת חלון שצורתה מוכיחה עליה שאינה עשויה באופן קבוע, שהרי לחלון היא עשויה [ודינו להניחה וליטלה], מה שאין כן לגבי אהל רגיל, שכשנעשה לכמה ימים נחשב כקבוע.

המשך במילואים עמוד 39

[משנ"ב סי' ז]

דעל-גדה נתפשה הפכה⁽⁵⁾ וכו', בפקום שאסור לטלטל⁽⁶⁾ וכו', דבין דמשכבין לה מחצה לענין קמר הטלטול, קשיב בנ"י.

(5) ושיעור הדופן השלישית של סוכה שאסור לעשותה בשבת, דעת הגר"ש איערברך (ששי"כ פכ"ד הע' קט) שאף טפח מנמנה נחשב כמחיצה המתרת, ואסור לעשותה, שהרי בדופן השלישית של הסוכה די שיהיה רוחב טפח, וכמו שכתב השריע לקמן (סי' תרל"ב).

ומחיצה התלויה על ציר [תריס] ומשמשת כדופן לסוכה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פ"ז סי' יא) שמותר לעשותה, וכמו שהתיר השריע לעיל (סי' שג סי"ג) לנעול דלת של רחבה שמאחורי הכתים, אם יש לה ציר, שכיון שיש לה ציר, ניכר שאינו בונה, אלא נעיל דלת.

(6) וכן להעמיד מחיצה [כגון סטנדר הגבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה], כדי להתיר לעבור לפני המתפלל, או להעמיד מחיצה כדי להפסיק בפני ריח רע [ותך ארבע אמות ממקום שכלה הריח], דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שנחשב הדבר כהעמדת מחיצה המתרת, ואסור.

ולהעמיד מחיצה המתרת העשויה מצורת הפתח, כגון לעצוב את החוט שלה [שאין בעשיית עיבה משום מלאכת קשר, במבואר בשו"ע לקמן סי' ש"ה]. כתב בביה"ל לקמן (סי' שס"ב סי' ד"ה מחיצה) בשם המחצה"ש (סוף סי' שס"ה), שנחשב הדבר כהעמדת מחיצה המתרת, ואסור לעשות כן אלא על ידי נכד, ובעין זה כתב בשעה"צ לקמן (סי' תרל"א ה'). וכן להעמיד מחיצה המתרת העשויה מקנים הסמוכים זה לזה פחות פחות משלשה טפחים [לבוד], דעת הגר"ש איערברך (ששי"כ פכ"ד הע' קט) שאסור, שאף על פי שהפרוץ מרובה על העומד, הרי זה כהעמדת צורת הפתח, שאסורה.

ולהעמיד מחיצה אנשים כדי להתיר טלטול, כתב השריע לקמן (סי' שס"ב סי"ה) שאם אינם יודעים שהעמידם לשם מחיצה, מותר הדבר [וכתב הרמ"א שם (סי' י"ז) שאין לעשות כן אלא בשעת הצורך והדחק]. אבל אם יודע אפילו אחד מהם שהועמד לשם מחיצה, אסור, וביאר המשנ"ב שם (סי' לט) שאף שאין כהעמדת מחיצה כזו משום בונה, מ"מ אסור לעשות כן כדי שלא יבואו ללול באיסורי שבת.

וכעין זה כתב השריע לקמן (סי' תרל"ב) לענין הדופן השלישית של סוכה, ובטעם הדבר כתב הביה"ל שם (ד"ה ובלבד) בשם הלב"ש, שכשיודעים האנשים שהועמד לשם כך, מתנהגים הם כדרך מחיצת קבע, ולכן אסור לעשות כן. וטעם נוסף כתב בביה"ל שם בשם המג"א (סי' יט), שכיון שיודעים האנשים שהועמד לשם כך, נחשב הדבר כמחיצה שנעשתה במזיד, שאסור לטלטל על ידה [במבואר להלן].

(7) ומחיצה המתרת טלטול שנעשתה בשבת, כתב השריע לקמן (סי' שס"ב סי"ג) שאם עשאה בשוגג, דינה כמחיצה כשרה, אבל אם עשאה במזיד, נחשבת כמחיצה רק לענין להחמיר, והיינו לחייב את הזורק מרשות הרבים לתוכה, אבל אינה מועילה להתיר לטלטל בתוכה, וביאר המשנ"ב שם (סי' יט) שהוא משום קנס.

[משנ"ב סי' ח]

לצניעות בעלמא⁽⁸⁾ וכו', להפסיק בין אנשים לנשים קשומעין הדרשה⁽⁹⁾.

(8) וכן לענין צירוף עשרה לדברים שבקדושה, מצינו שיש חילוק בין מחיצה הנעשית לצניעות ובין מחיצה הנעשית להתיר, וכפי שכתב לעיל (סי' נה סי"ג מט) שילין שפרסוהו לצניעות, אינו נחשב כמחיצה להפסיק לענין זה, אבל אם פרסוהו להתיר, דעת הפר"ח שנחשב כמחיצה לגבי צירוף לעשרה. והפמ"ג (שם א"א סי' יב) צידד, שלעולם אין וילון זה נחשב כמחיצה לענין צירוף לעשרה.

(9) ואף על פי שהחוב להבדיל בין אנשים לנשים ע"י מחיצה הוא מן התורה, וכמו שכתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' לט), ביאר האחרות שבת (ח"א פ"ט הע' נז) שמ"מ אינה נחשבת כמחיצה המתרת, שכן להבדיל בין אנשים לנשים אין צורך במחיצה שיש לה דיני



קכב

הלכות שבת סימן שמו

(ה) לצניעות בעלמא שרי (טו), ולכן מותר להלכות וללון לפני הפתח אף-על-פי (י) שנקבוצ שם (א"י, ב"י) (ז) וכן (ח) פרקת לפני ארון-הקדש, (ח) ובלבד שלא נעשה אהל בגג טפח (כ"י וכלבו), (ט) וכן מותר לעשות מחצה לפני החמה או הצנח א' בפני הגזרות שלא יכבה אותן הרוח (מירבי ריש ס' כירה), אבל אסור לעשות מחצה (י) בפני אור הנר כדי שישמש (ז) משהו (ר"ע),

באר היטב

(א) פרקת. והו' פשיטא דשרי בין שיש בלא"ה דלת לארון והפרכת אינו תלוי אלא לצניעות, ע"כ. ועין בתשובת פנים מאירות סימן ל שכתב דאפילו אין דלתות לארון-הקדש מותר, ע"ש. ונ"ל פשוט דמותר להלכות בשבת סדנים הקצונים לנוי אע"פ שקבוצים שם, בין שאין צשונים שם למחצה, מ"א: (ז) משהו. כיון דבא להתיר האסור, דאסור לשמש בפני אור הנר או ספרים, ובהלכות ח"ב סימן כו והשו"ט סימן תקיד ס"ק ב מתייר, ע"ש. ועכ"פ זהו פשוט שכל לכות הספרים בבגדים שני כסויים, דאין זה מקרי מחצה, וכן מותר לו לכפות בלי על הנר כמ"ש סימן שי ס"ה, ט"ו. וכתב המ"א: ונ"ל לדקדק מלי המדרכי שכתב שמהר"ם עשה בכל לילה מחצה

משנה ברורה

(ג) שהיה לה רק שני דפנות, ועשה מחצת צררי לרפן שליש, כמבאר לקמן בסימן תרל, דאז חשיב ה' מחצה כבגן, דעל-ידה נתפשה הספכה, והוא הדין כשמתרת אותה המחצה לטלטל על-ידה במקום שאסור לטלטל, דכיון דחשבינו לה מחצה לענין התר הטלטול, חשיב בגין: (ה) לצניעות בעלמא: (ו) כגון (ז) להפסיק בין אנשים לנשים כששומעין הדושה: (ו) שנקבוצ שם. רוצה לומר, (ח) שאינו עשוי להסיר משם אלא תלוי שם המיד, אפילו הכי חשיב מחצת צררי בין שהוא נע ונד ברות מצוה: (י) וגם אינו מעבב לעוברים דרך שם, אבל להכנה למעלה ולמטה ומן הצדדים בענין שאין נודו ממקומו אסור משום בגין, (י) דסתומת קבוצ הוא: (ז) וכן פרקת. זה (י) פשיטא דשרי, דכיון שיש בלא הכי דלת לארון-הקדש, אס-בן הפרכת אינו תלוי רק לצניעות בעלמא: (ח) וכמה אחרונים מקלין אפילו אם אין דלתות לארון הקדש, וכמו וילון אצל הפתח וכו'. (ט) מותר להלכות בשבת סדנים המצננים על הכהל לנוי: (י) ואפילו לקבוצ שלא יהיו נזונים במקומם גס-בן שרי, בין שאין צשונים כלל למחצה: (ח) ובלבד שלא נעשה אהל בכו: (ט) עין סעיף יב: (ט) וכן מותר וכו'. פשוט דכל זה במחצת צררי, אבל לעשות מחצת קבוצ (א) שיתקנים בן אסור [תו"ש]:

(י) בפני אור הנר וכו'. דכיון דאסור לשמש בפני אור הנר או ספרים, מקרי מחצה המתרת, וכתב המגן-אברהם, דהגו דנקא אם עושה מחצה גבוה עשרה טפחים והנר גבוה ונראית למעלה, דמאפיל בשליתו ומשמש, כדמשמע בסימן רמ סעיף יא בהג"ה: (י) ובש"ל משמע דאף באופן זה יש להחרי מיד, ועין באהלה רבה שם. דכיון שהנר נראית, אס-בן ההתר בזה הוא רק משום דיש על זה שם מחצה, שגבוה עשרה טפחים, וחשבינו על-ידה להנר כעומד בחדר אחר, ואז צריך שיקשרנה גס-בן שלא מניד אותה הרוח, דאי לא הכי אין שם מחצה עלה: (י) ולכן אסור לעשותה בשבת דחשיבא מחצה המתרת, אבל אם המחצה מכסה את כל הנר עד שאין נראית, דאין צריך שתהיה המחצה גבוה עשרה דנקא בין שהנר מכסה, אס-בן ההתר בזה לאו משום מחצה אלא מחמת גסוי בעלמא, ולכן אף שהיתה המחצה גבוה עשרה נמי מותר לעשותה, דלא חשיבי מחצה המתרת, דאינו רק משום גסוי בעלמא; וכן לענין לשמש ולעשות צרכיו בקני הספרים, אם המחצה גבוה עד שאין הספרים נראין, מותר לעשותה, דלא חשיבינו לה במחצה המתרת: (י) רק ככסוי בעלמא, ולכן לא בעינן אז גס-בן שיהיה קשור לצד משהו [ועין באחרונים שפרשו דכיון, דמכל מקום בעינן פשעושה איתה בשבת שיהיה על הספרים עוד פסוי, דאז יהיה נחשב באלו מנחין בכלי תוף בלי: (י) והנה, אף (י) שיש אחרונים שמפקפקין על חלוקתו וסוברין דכיון דסוף סוף על-ידה המחצה התר צתה לשמש ולעשות צרכיו, חשיבא מחצה המתרת ואסור לעשותה, מכל מקום נראה דבשעת הדחק (י) יש

שער הצניע

עושה צניעה שיתקנים זמן הרבה חשיב אהל קבוצ בין שיש רחב טפח, ויניב מן התורה נאשלא-אברהם סעיף-קטן א ובמשפחות-הבן אות ח הוסיף דאפילו בלא קשר, כל שהוא פורס לזמן הרבה הוי אהל קבוצ: (א) גמרא: (ז) מרדכי: (ח) ביחיוסף, וכן כתבו המגן-אברהם ושו"א. ומדברי הגר"א משמע דהוא מפרש לשלשון-ערך ששעמו משום דפסק כמו שכתב רש"י בשבת קל"ח עמוד א ד"ה מותר לטווח, דכיון דהוא מחצת צררי אין שם אהל על-ידה: (י) ונדלא כמו שפרש בערוכין, ע"ש: (י) ואס-בן לא צריכין תו לטעמא דביחיוסף, ומכל מקום אפשר דגם הגר"א מודה דאם קושרה למעלה וקמה וזמן הצדדים דאסור, דאפשר דאז חשיב סתימה קבוצה, וצריך ציון: (י) ועין בפרייטגנים דמשמע מנה דהוא מן התורה, דתוספת קבוצ באהל קבוצ אסור מן התורה, ומכל מקום נראה דזה דנקא אם דרך הילוח ששונה שם פסח ימים בסתימה: (י) אבל אם הדרך הוא להפחת המיד לא חשיב סתימה קבוצ מן התורה, ואפשר דאף אסור בזה, דמאי גריעא מפקח החלול, ובפרט אם יש שם אסקפה להפחת, עין לעיל בסימן שיב סעיף ג בסופו: (י) מגן-אברהם: (ח) באר היטב בשם פנים מאירות, והגרי"ו: (ט) מגן-אברהם ושו"א: (י) מחצית השקל ולבשישר: (י) ולקשר וילון בצניעה שלא מניד הרוח, משמע ממגן-אברהם דלא חשיב בזה מחצת קבוצ, שמפרש גבי מחצה של הפסק בפני הנר דצריך לקשר שלא יהיה הרוח מנידו, ואפילו הכי שרי אם לא משום שהוא מחצה המתרת, וגבי וילון כתב בבית-יוסף דאם מחצה טפל הצדדים שלא יהיה הרוח מנידו חשיב קבוצ נוסף-אחי שעמד בזה עליו שם הפרייטגנים וכתב ויש לצניע, ולפי מה שכתבתי מקדם דנקא אם עושה להיות עומד מן פסח ימים, ניתב בפשיטתו, דמכא הוא רק לפי שעה, אי נמי, דשם שעושה לסתם שבת של בגין קבוצ חמיר טפי: (י) אלה נכח וחסדי-משה וטאמרי-מרכי, והגרי"ו הוסיף דכיון המגן-אברהם: (י) דאז יהיה דעת המדרכי שהביאו הרמ"א הוא לאסור בכל גונו, הלא דעת המקובלים ועוד כמה ראשונים שהביא המגן-אברהם הוא להתיר בזה, וטעמם אפשר, דסבירא להו כשיטת רש"י דאפילו מחצה המתרת מותר: אבל זהו דחק, כי ראיתי כמה ראשונים שדחו שיטתו, ויותר טוב לומר דסבירא לה דלא חשיב על-ידה מחצה המתרת בין שיהיה לכות פלי על הפך, וכן לענין ספרים הלא יכול לבסותם, וכעין שכתב הש"י בסימן



הַלְבוֹת שַׁבָּת סִימָן שֵׁמוֹ

יבן לפני ספרים כדי לשמש או לעשות צרכיו, *אם לא (יא) *שקנה מבגד יום טפה, שאז מותר להוסיף עליהם בשבת (מדרבי ר"פ בורה); ב' ירצים שתוקעין ראשון האחד בדפן (ג) הספינה (יב) וכו' פסין ראשון השני בדפן השני של הספינה ופורסין מחצלת עליהם לצל, אם יש (יג) ברחפן טפה, או אפילו אין ברחפן טפה, אם אין בין זה לזה שלשה טפחים, (יד) חשיכי באהל ומותר לפרס עליהם בשבת מחצלת, וזהו לה תוספת אהל צראי ושרי. (טו) ומשמע זה, ¹מחצלת פרוסה פדי טפה, מותר לפרס שאר המחצלת בשבת; וטפה שאמרו, (טז) חרץ מן (ד) הפריכה: ג' (יז) *מטה כשמעמידים אותה, (יח) אסור (יט) להניח

ד' ערובין ק"ב משמה
הרב אסי וקבו הרי"ף
בפרק יז הלכות ה' גס
זה שם משמה הרב
ו' הרי"ף כ"א בשם
הרמב"ם
משלשון רש"י ז' שבת
קל"ח ברייתא דאנקיט
אפי' מה דגור

פאר היטב

התינוק ונותנים עליה קדין, אסור לעשות א"כ עשיה כמ"ש פד, מ"א: (ד) הקריכה. פ"י שאין סבוב העגול בחשבון השפח אלא מה שיש חיצן לעגול, ועין ט"ז: (ה) להניח. וסבה רחבה שיש עליה

מחצה בולקת מן הצד לפני הספרים רחב שפח בטר לתלות סדין לפני דה"ל חוספת אהל. ע"ל. ועין באה"ע סימן כה מש"ש: (ג) הספינה וכו'. מה שיש נוחנין חשוקים של ציצן על עריסת

משנה ברורה

לסמך על דבריו²⁴. וצל-פל-פנים (ד) לכלי עלמא מתר לכסות הספרים בכסוי בעלמא, והניו עלי בתוך כלי, להחיר התשמיש, דנה לא הוי מחצה קלל: (יא) שְׁהִיָּה מִכְעוּד יוֹם טַפְחָא²⁵. ולכן פארוואן! שעומד מפשט טפח מערב-שבת, מתר לפשטו שלו, אבל אם היה מקפל, אף-על-פי שכלו הרבה יותר מטפה, לא מהני, שהרי לא נעשה זה בשביל מחצה²⁶ [ח"א]: ב (יב) וכוּפְּסִין ראשון וכו'. הניו, שעושים כמו השוקן [שקורין רייסין] על-פני רחב הספניה מלמעלה, (טו) ועושה פן בעצים הרבה סמוכין זה לזה על כל ארבה של ספניה, (טז) והוא הדין צריסת התינוק שיש עליה חשוקים ופורסין עליהם סדין להגן מפני הנובכים, אם החשוקים נעשים מכעור יום בדרך שנתבאר, מתר לפרס עליהם סדין בשבת²⁷, ואם לאו אסור. (יז) והוא הדין דאסור לפרס סדין על העגלות, דעשוי גס-כן להגן על מה שפחקה והוי באהל, אם לא שהיה פרוס כבר מערב-שבת ברחב טפח, וכמו שפכת השלמן צריך. והא דלא חשיבי כל זה לאהל קבע, הניו משום דאין עושין גל זה טפח²⁸, (יח) ואפילו רק באחד מהן, (יט) וכן מה שפכת: אם . והוי כאלו היה שלשה טפחים מקשה במקום אחד²⁹: (י) חשיבי ש נעשה כבר מתר לחוסף עליו³⁰, ובהו כיון שהיה בעין אחד רחב דהוא שעור לבדו, והוי כמו העצים מחברים יחד בשעור שלשה מטר, דהכא נמי, כיון דהיה טפח פרוסה מבדיר יום, מתר אחרי-כך ואף דלמזן בסעוף ג אמרין דאינו אסור משום אהל עראי אלא יצל או להגן מפני הצפה והגשמים, וכמו שפכתתי לקמה בסעוף ג: וברכה מערב-שבת, דצריך שתשאר טפח פרוס כדי שיהיה מתר דהברכה אינה חשובה פרוסה על הגג לאהל³¹, אלא צריך שישיר שבתבו, דאפילו הכי לפרס המהצלת פשהיא ברוכה על איהו דבר מחלה וברכה לא מחזי כזה במשיר לאהל, אבל לחתמה בה פשהיא ב את דבריו הסעוף אקדים הקדמה קצרה, והוא: דאף דלענין בנן ובין בנן, חביב, וכל-שכן אם עושה את גל הגג, מפל מקום לענין די להגן מפני הסמה והגשמים וכיוצא בזה, דאז הוא קצת בבחינת ראי שפחתיו בשבת; גם לא אסור כי אם בשעשה כסדר, מתחלה להפך לא אסור³². והש פוסקים שסוברין דביצין שיהיה צריך גס-כן מצינו וכו'. בדקדוק קצת לשון זה, דדוקא הפנים אסור, דהרי כזה

באור הלכה

חֲשִׁיבָא שֶׁשׁ, דְּלֹא מִשּׁוֹם מִחֲזָה אֲחִיתָן עֲלֶיהָ כִּי אִם מִשּׁוֹם גְּזֵרַת אֲצִטְבָּא, עֵין שֶׁס
בְּמִדָּה⁴² * אִם לֹא וכו'. עֵין בְּמִשְׁנַה בְּרִינָה טַעֲמִירָקֻטִּין יֵא מַה שֶּׁמִּבְנֵהוּ בָּשֶׁם
הַחֲזִיר־אֲרֵם. וְעֵין שֶׁם בְּנִשְׁמַת־אֲרֵם כָּלל מִד אֹתָהּ הַ שֶּׁמֶצֶד דְּבִקּוּם שֶׁעִירו שֶׁל
אֲדָם תּוֹקֵפוּ וְהַרְחֹת דּוֹלָקִים וְנֶשׁ לַחֵשׁ חֲזִיר לְמוֹשְׁדֵּיל, אוּ שֶׁשֶּׁשֶּׁשׁ לְאוֹד הַנֵּר,
דְּאִיכָא סַפְדָּה, שְׁמֹתָ אוּ לִסְמָן עַל הַפּוֹסְקִים שֶׁהֵבִיא הַמַּגֵּן־אֲבָרָהם בְּטַעֲמִירָקֻטִּין ג'
שֶׁמִּתְמִירִין לַעֲשׂוֹת מִחֲזָת עֲבָרֵי לֵוִי, וְיִמְשֵׁר לְהַעֲמִיד הַפִּקְנוּאִין⁴¹ אִף שֶׁלֹּא יִהְיֶה
נֶשֶׁשׁ מִקְרֵב־שִׁבְתָּה, וְעֵין שֶׁם שֶׁכָּתֹב הַטֵּעַם, דְּרִדְדִיהוּ לֹא חֲשִׁיב זֶה מִחֲזָה הַמִּתְחַתֵּת
כָּלל כּוּפִין שֶׁיִּזְכֹּר לְהַסְמִיר הַנֵּר בְּעֵצָה אַחֲרָה, כּוּנֵן עֲלֵיהֶי פִסְתִּי כְּלִי וְעֵין שֶׁם
שֶׁהָא מִתִּיר בְּשִׁיעֵרו תּוֹקֵפוּ אִפְלוּ אִם אוֹר הַנֵּר נִרְאֶה לְעֵמֶל מִהַמִּחֲזָה⁴³, אֲבָל
כֵּלָּאוּ הֵכִי חֲלִילָה לְהַקֵּל כֵּן: * שְׁתִּינָה בְּנוֹעֵד יוֹם שִׁפְחָה. בְּמִגֵּן־אֲבָרָהם אִתָּא
שֶׁשֶׁס בּוֹלֵט כֵּן הַעֲדִי, וְהִנֵּנו שְׁמוֹסִיף אַחֲרָךְ בְּרַחֲבָה, אֲבָל בְּבִית־יוֹסֵף הֵבִיא
בָּשֶׁם הַמִּדְרָכִי. שְׁתִּיה כּוּרֵף הַמִּחֲזָה לְעַד מַעֲלָה וְנוֹתְנָה עַל הַשּׁוֹט וּמִשְׁדִּיר בָּה רַחֲב
טֵפֶח, וְאַחֲרָךְ בְּשִׁבְתָּ פּוֹשְׁטִיף לְעַד מִשָּׁה; בְּחִתְּסֶשׁ־שִׁפְחָה הַקֶּשֶׁה עַל זֶה, בְּחִתְּסֶשׁ
לְעֵמֶל לֹא חֲשִׁיב עֲדוֹן מִחֲזָה כֵּלָּה, דְּאֵין קוֹרֵי מִחֲזָה בָּה שֶׁעֲשִׂיהָ, אֲבָל הַפִּקְנִי
מִגֵּדִים כֹּתֵם דְּעִיכ כָּלל גּוֹר מִסֵּה. וְכֵן חֲזָבֵה בְּמִגֵּן־וְלֹא־שִׁפְחָה: * שִׁפְחָה וכו'.

תרגום: 1 מחצה מתקפלת.

תקיר לעגן יום טוב, דסיקריא לה שם דלא חשיב מחצה השמרת הואיל ומדיקא יוכל לבנות²⁵, עין²⁶ שם), וכיון דמחצת צריא הוא רק אסור דרבנן, בדידיא טול לסוף עליהם בשעת הדחק, ודנה בבאר היטב העתיק בשם הלכות קטנות והשו"ט שמתירין לעשות מחצה - ולא קרב זה אל זה, דהלכות קטנות ממיר אפילו בשבת, ונה"י אינו סתיר כי אם ביום טוב, ובקר השיג עליו הפאטרמרדכי, עין שם, והנה פירוש טוב בדידיא לא לסמוך על השו"ט²⁷, וגם האלהי בפה מצדד שם כמותרו, אך לעניית דעתי דגם בשבת יש להקל²⁸, וכמו שכתבתי, וצין בבאר הלכה שהעתיקתי בשם נשמתאדם שהוא הקל ביותר מנה: (יד) אחרונים: (טו) רש"י: (טז) מגן אברהם: (יז) חיי אדם: (יח) הגר"י פשוט: (יט) פשוט: (כ) שו"ט, והעתיקו התוספות בשבת, והם כתבו הטעם משום דחלקא חשיבין לדעת רש"י דחשיב אהל מזה, והאלהי בפה כתב דיש להקל בזה משום דאפשר דגם רש"י מודה לדעת השולחן ערוך וכמו שכתב הפ"ה, ובאמת פן הוא גספון דעת הגר"א בבאורו דמרש"י מייחב דסובר גספון כהשולחן ערוך, וכתב דפן מוכח גספון מהגמרא, ותננו מדאגטר צישרי טפח, אבל הפאטרמרדכי כתב דבזה לכלי עלמא אסור, דצער הטעם אהל דלא מחזי שנעשה בשביל אהל, וכמו שכתב הריטב"א, ותינו דוקא באורו פירוש שניה מזה, אבל לא מקום אחר מהוי שפיר הנעשה לאהל, ולפי זה גם הגר"א יוכל לבאר לדעת השולחן ערוך, וכן משמע בחיי אדם סכסכא הפאטרמרדכי²⁹: (כא) לאפוקי אם היה המחצות קבוצה מזה הפסוק, ואפילו אם היה ר"ח מחצות, כמו שצייר השולחן ערוך לעגן דפים מתקבין, ויאל פנתיים שפירא לחשד דבר מחצות אפילו אם היו עשורין מתחלה אסור, דהיי הטרע ציר ר' דפנות, ואפלו הכי מוכח דהריא סיבין תבב בדבריו שם דדוקא כשעושה גם המחצות בשבת, וכן בדברי



הלכות שבת סימן שמו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק י]

דבשענן הדקק יש לסמך על דבשענן⁽²⁴⁾.

בהעמדתו שם פתח] מה שאין כן לגבי שאר מחיצה המתרת, שכיון שאינו עושה בהעמדתה אלא הפרדה בלבד, מועיל מה שהיה טפח עשוי מערב שבת. [ואכן טעמו של השואל ומשיב הנ"ל, אינו נזכר בדברי הפתחי עולם]. וראה ארחות שבת (פיט הע' מז ו-סה) בשם הגר"ש אויערבך.

ומחיצה המתרת הקיימת מערב שבת, אלא שאינה מהודקת, ובא להדקה בשבת בקצוותיה, דעת הגר"ש אויערבך (ששי"כ פכ"ד הע' קב ובח"ג שם) שמותר הדבר, שמאחר שמותר להוסיף על טפח הקיים מערב שבת, כל שכן שמותר להדק מחיצה שלימה הקיימת מערב שבת.

(30) מבואר מדבריו, שדינו של פארווא"ן אינו ככסא של פרקים, שהתיר השו"ע להלן (ס"ה) לפתחו גם כשלא היה פרוס מבעוד יום ברוחב טפח [כיון שנחשב הכסא כפתוח כבר מבעוד יום, כמו שכתב המשנ"ב להלן (ס"ק כז)], אבל בפארווא"ן אסור לפתחו אלא אם כן היה פרוס בשיעור טפח מבעוד יום, שאז דינו ככל הוספה על אהל עראי שמותרת.

[משנ"ב ס"ק יב]

מקר לפרס עליהם קדין בשבת⁽³¹⁾.

(31) וכן להניח 'סוכך' חדש ולהוציא מתחתיו את ה'סוכך' הישן, דעת הגר"ש אויערבך (ששי"כ פכ"ד הע' לג) שאינו נחשב כפורס מחדש, אלא כמוסיף, ומותר.

[משנ"ב ס"ק יג]

ש"כב הציץ העגל הנה טפח⁽³²⁾ וכו', הנינו גס"כ פלג רק במקום אקדמ⁽³³⁾ וכו', והני קאלו הנה שלשה טפחים מקשה במקום אקדמ⁽³⁴⁾.

(32) והחזו"א (או"ח סי' נב ס"ק ח) הגיה בדבריו, שצ"ל 'שרחב העץ העגול טפח', וכתב בשונה הלכות (סי') שאכן כך הגיה המשגיב בדפוסים האחרונים, והוסיף החזו"א, שלפי זה שיעור העיגול הוא שלשה טפחים [וכמו שאמרנו בגמ' (סוכה ז, ב) שכל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח].

(33) וכתב החזו"א (שם ס"ק י ד"ה ומשי"כ) שהיינו דוקא באופן שהלבד הוא לכל האורך או הרוחב, ולא רק בטפח על טפח, וביאר הגר"ש אויערבך (ששי"כ פכ"ד הע' לו) שכיון שטעם ההיתר הוא משום שנחשב כגומר בזה את עשיית האהל, אם כן גמר עשיית האהל הוא רק כנגד מה שכבר עשוי, והוסיף, שכך דיא גם משמעות דברי הביה"ל לעיל (ס"א ד"ה שהיה).

(34) ולדברי המשגיב שלענין זה מועיל דין 'לבד' להחשב כסתום, כבשאר דיני התורה, כתב החזו"א (שם ס"ק ח) שאין צורך מתחילה לפרס מחצלת על ההלל הלבד, אלא מותר להתחיל לפרסה מן הלבד והלאה.

אולם כתב החזו"א (שם), שאין הדבר מוכרע שדין 'לבד' נאמר לענין 'אהל' שבת, שהרי כתב המשגיב להלן (ס"ק לד) שאת שיעור טפח באהלי שבת למדו מאהלי טומאה, ולגבי אהל טומאה אין מועיל דין לבד להחשב כסתום, וכמו שכתב הרמ"א (יו"ד סי' שע"א ס"ד), ואם כן גם לענין אהל שבת אין הלבד נחשב כסתום, ומה שהתיר השו"ע לפרס מחצלת על עצים

המשך בעמוד הבא

[שנה"צ ס"ק יג]

קלא תשיב קחצה הפתח האיל ומדינא יוכל לקבוצה⁽²⁵⁾, צנן שסמ⁽²⁶⁾ וכו', ביוס"טוב בודאי יש לסמך על ה"ט⁽²⁷⁾ וכו', דגם בשבת יש לסקל⁽²⁸⁾.

(25) והחזו"א כתב (או"ח סי' נב ס"ק יד ד"ה שם אבל), שמאחר שמ"מ משמשת היא כמחיצה, אין זה מועיל שיכול היה שלא להצטרך לה כלל, דומה הדבר למעמיד מחיצה של סוכה כשכבר יש לו סוכה אחרת, שבודאי נחשבת היא כמחיצה המתרת.

(26) שם כתב ה"ט (ס"ק ב), שאף על פי שמצד הדין מותר לבנות, מ"מ אין מורים כך, ובביה"ל שם (ס"א ד"ה או) כתב, שמאחרונים מוכח שלא סמכו על דברי ה"ט להלכה, ורק לענין יו"ט שני של גלויות דעת הפר"ח והא"ר שיש להקל בדבריו, והקרבן נתנאל צידד להחמיר בזה גם ביו"ט שני של גלויות, וכן דעת החי' אדם, מלבד באופן שיצרו מתגבר עליו, שבזה יש להקל ביו"ט שני של גלויות.

(27) והחזו"א כתב (שם ד"ה ולעשות), שאין לעשות מחיצת עשרה גם ביו"ט, ושלא בדברי ה"ט.

(28) משמע מדבריו, שאפשר להקל לעשות מחיצת עשרה גם באופן שאור הנר נראה מעליה, ותמה על כך החזו"א (שם), שהרי מסקנת המג"א שלא התירו הפוסקים לעשות מחיצה אלא כשאין האור נראה מעל המחיצה. [ואכן כן כתב המשגיב (ס"ק י) שיש להתיר לעשות מחיצה רק כשאין האור נראה מעליה].

[משנ"ב ס"ק יא]

שקנה מקעור יום טפח⁽²⁹⁾ וכו', לא מקנה, שהרי לא נעשה זה בשביל מקצה⁽³⁰⁾.

(29) מבואר מדברי הרמ"א, שבשם שמותר להוסיף על אהל עראי, כך מותר להוסיף על מחיצה המתרת, אמנם, לענין סכך שהיה על גבי הסוכה וקצתו עף על ידי הרוח, כתב המשגיב לקמן (סי') תרלו ס"ק א) בשם הפתחי עולם, שאסור להוסיף עליו ביו"ט [והוא שלא כמשמעות הפמ"ג כאן א"א ס"ק א שלא חילק בין מחיצה לסכך]. אכן, בשו"ת שואל ומשיב (מהדורה ד ח"ג סי' כה) שהוא מקור דינו של הפתחי עולם, ביאר, שאף על פי שבמחיצה המתרת מותר להוסיף, באהל המתיר אין לעשות כן.

מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (ששי"כ פכ"ד הע' קב, ובח"ג שם) שלגבי סוכה לא נאמר ההיתר של תוספת אהל עראי, בין בסכך ובין בדפנות, כיון שמחדש בעשייתה שם סוכה [וכן לגבי העמדת צורת הפתח, אין מועיל מה שיש טפח עשוי, כיון שמחדש



הלכות שבת סימן שיג

המשך מעמוד קודם

(7) וכתב החזו"א (א"ח סי' נא ס"ק ו'), שאף לדעת הגר"א יש על כל פנים איסור דרבנן לשבור חבית שלימה, שגורו חז"ל שמא יכין בשעת השמירה שהפתח יהיה יפה, ונמצא עושה כלי וחייב משום מכה בפטיש [וכמו שמצינו בגמרא בביצה לג' ב שגורו שלא יקטום אדם קיסם כדי להריח בו, שמא יקטום קיסם כדי לחצוץ בו את שיניו].

תוס' בביצה לג', ב ד"ה כי תניא, שלדעת רש"י יש בכך איסור מהתורה, ואילו לדעת תוס' אין הדבר אסור מהתורה. ועיי' שכתב שהלכה כדעת התוס', שהרי הם בחראי.

[משנ"ב ס"ק ז]

דאין סתירה בבלים אפילו קשעושה שבידה בכלי שלמה?

הלכות שבת סימן שיג

המשך מעמוד 240

למה שבתוך הכלי [והסיבה שמתיר הוא את הקשר, ולא חותך את החבל ביד או בכלי, היא מפני שיותר נוח לו להתיר את הקשר מלחתוך את החבל], לכן אין התרה זו נכללת בכלל מלאכת מחיר. אולם מצד החזו"א, שדוקא קשר שאיסור התרתו אינו אלא מדרבנן מותר להתירו בדרך של כילוי [כגון הקשר שבחותמות שבכלים שאיסור התרתו אינו אלא מדרבנן, שהרי מקלקל הוא] משום שחכמים הקילו באופן זה, אבל קשר שאסור להתירו מדאורייתא, אסור להתירו אף בדרך של כילוי.

[משנ"ב ס"ק לא]

ולא מקרי סי' 25.

(25) ואף איסור קורע אין בחיתוך החבל, כפי שכתב הביה"ל להלן (סי' ד"ה חותלות) שאיסור קורע נאמר רק בקריעה ששייך לחזור ולתופרה.

אבל בדבר שהוא גוף אחד כגון עור או נייר, אין איסור קורע, ולפי דבריו לא קשה קושיה זו, אכן הביה"ל דחה את דבריו מדברי דורשולמן.

[שנה"צ ס"ק מז]

משמע מנגד אברהם דאסור גם בגופה מלפניו מן הפנים?

(23) והחזו"א כתב (א"ח סי' נא ס"ק י'), שמותר לעשות במגופת החבית אפילו נקב העשוי להכניס ולהוציא.

[משנ"ב ס"ק לו]

דלא קשר של קימא הוא?

(24) והחזו"א צידד (א"ח סי' נא ס"ק יג), שאין איסור להתיר חותמות שבכלים הקשורות בחבל אפילו בקשר של קיימא. ובטעם הדבר כתב, שהתרת הקשר נעשית בדרך כילוי, שהרי אינה נעשית אלא כדי להניע

הלכות שבת סימן שמו

המשך מעמוד קכב

(ס"ק לט). שהוא דוקא כשלא חיבר אותם עם הדופן, ואף לא הסמיכם לדופן כדי לעבותה שתהיה חזקה, שאם לא כן בטלים הם לדופן, ובנטילתם נחשב הוא כסותר את הדופן. וכן לגבי חבילות קנים שהניח על הסכך, כתב הרמ"א לקמן (שם) שאם דעתו להסיק בהן, אין הן מתבטלות לסכך, ומותר לטלן בידו. לפי שאין בכך משום סחירת אהל. וביאר המשנ"ב שם (ס"ק מא), דהיינו דוקא באופן שלא התיר את איגודו, ואף לא התכוין לבטלן לסכך בשעה שהניחן.

[משנ"ב ס"ק נ]

ובלבד שלא יעשה וכו'.

(16) ואף על פי שעשיתי גג שלא לשם הצל שתחתיו מותרת כשאני עושה גם את המחיצות. וכמו שכתב להלן (ס"ק יז). ביאר החזו"א (א"ח סי' נב ס"ק יג) שאהל הנמתח חמור יותר, ונחשב כאהל גם אם אין עושים מחיצות [וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק כד)].

[משנ"ב ס"ק יז]

בסימן רמ קע"ה יא בהג"ח (17) וכו', שגבולו צ"ע (18) וכו', שלא תניי א"תה הרוח (19) וכו', אין שם מחיצה צ"ע (20) וכו', ולא השכינה לה מחיצה המהרה (21) וכו', אלא מנהיג בכלי תוף קלי (22).

(17) שם כתב הרמ"א שמותר לשמש כשהאור נראה דרך הסדין שהועמד במחיצה, והוסיף המשנ"ב שם (ס"ק מא). שהוא הדין כשהאור נראה מעל המחיצה.

[משנ"ב ס"ק זז]

אם כן הפסקת אינו תלוי רק בצניעות בעלמא (14) וכו', מתר לתלות בשפת סדינין הקצרים על הפתל לנ"י.

(14) והחזו"א (א"ח סי' נב ס"ק יג) כתב, שמאחר שקבע את הפרוכת על מקומה בקביעות, נחשב הדבר כיבונה ממש [בבנין]. ולא רק כמעמיד מחיצה, ואם כן אף לתלותה על הדלת אסור, ורק באופן שמחליפים את הפרוכת בשבת, מותר לתלותה, שהרי אינו קובעה לבנין [וראה שם שהוסיף לתמוה על התרומת הדשן שהתיר לתלותה בקביעות].

(15) ולתלות סדין תחת הסכך מפני העלים הנשרים לתוך המאכלים וכו', שכתב לקמן (סי' תרכט ס"ק נח) שבחול המועד אפשר להקל בזה בשעת הדחק אם תולחו תוך ארבעה טפחים לסכך [שבאופן זה מתבטל הסדין לסכך]. כתב בשעה"צ שם (ס"ק פד) שלענין שבת ויר"ט משמע מהפמ"ג לקמן (סי' תרמ א"א ס"ק ח) שיש לתלותו תוך שלשה טפחים לסכך, שבאופן זה אין הדבר נחשב כעשיית אהל כלל, שאם לא כן יש בדבר משום חשש עשיית אהל. ובעין זה כתב במשנ"ב לקמן (סי' תרמ ס"ק כה). וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק מט).

והוסיף בשעה"צ שם (ס"ק לה). שבלבושי שרד משמע שבשבת אסור לתלות את הסדין אפילו סמוך לסכך ממש. משום שנחשב הדבר כעשיית אהל מהסדין ולמטה, וסיים שהאחרונים אינם סוברים כך.

ולגבי עצים שסמכם לדפנות הסוכה, כתב השו"ע לקמן (סי' תקיח סי"ח) שאין בנטילתם משום סותר, ומותר לטלם ביו"ט, וביאר המשנ"ב שם



הלכות שבת סימן שמו

המשך מעמוד הקודם

לעשותה לקביעות, ומשום כך אינה נחשבת כמחיצה כלל (ובסוף דבריו כתב שהמג"א לשיטתו פסל לקמן (סי' תרל ס"ק טו) גם מוחיצת סוכה העשויה באופן זה, אולם בשו"ת הלכות קטנות שהובא בבאר היטב שם (סי' י) צידד להבשיר בזה).

(21) מבואר מדבריו, שמותר לאדם לשמש מיטתו אף אם נראים הספרים מעל המחיצה, וביה"ל לעיל (סי' רמ ס"ו ד"ה עד שיהיה) כתב, שיתכן שיש להקל בדבר, ובפני ספר תורה, כתב שם שיש להחמיר.

ולגבי ספרים הנמצאים מאחורי מחיצה שיש בה נקבים, ועשויה כעין רשת, כתב שם (סי' כה) שבשעת הדחק יש לסמוך להקל שמותר לשמש מיטתו, אלא שלכתחילה יש לכסות את הספרים, שלא יהיו נראים דרך הנקבים, ובפרט בספר תורה שבדאי יש להחמיר בדבר [אנחנו, בשעה"צ שם (סי' יב) כתב, שאין צריך לכסותם בשני כסויים, שעל ידי המחיצה נעשה הדבר כרשות אחרת, ורק משום שבזיון הוא קצת לספרים כמה שנראים, די במה שהם מכוסים].

(22) מבואר מדבריו, שגם העושה צרכיו בפני ספרים צריך לכסותם בשני כסויים, וכן כתב לעיל (סי' מ ס"ק ה) בשם הדרך החיים לגבי הנחת תפילין. אמנם, בביה"ל שם (סי' כ"ד ד"ה אסור) תמה מהו מקור הדין, שאמנם כתב השו"ע (שם) שצריך שני כסויים לענין תשמיש המיטה, מ"מ אין ראיה מכך לענין עשיית צרכיו, ואף שודאי אסור שיהיו מגולים [נמבאר ברמ"א כאן], מ"מ יתכן שאינם צריכים שני כסויים.

[ביה"ל ד"ה ואין]

הרי מפרש דגם במחצת עראי בלא גג גס"ק אטור.

(23) וכן לגבי סידור אבנים כדפנות סביב הקדירה כדי שתוטמן בהם [כיום טוב שחל בערב שבת], כתב השו"ע לעיל (סי' רט ס"י) שיש האוסרים לעשות כן משום בנין, ויש המתירים. וכתב המשנ"ב שם (סי' יז), שלדעת האוסרים אסור לעשות כן מדרבנן, משום בנין עראי, ולדעת המתירים כתב שם (סי' יח) שמותר לעשות כן משום כבוד השבת, ולכן כשאפשר להטמין באופן אחר, אסור הדבר לכל הדעות [יש לרן שהתירץ הראשון שכתב בביה"ל בסמוך, נוגע גם שם].

(18) היינו כשהמחיצה מגיעה למטה עד לארץ, או על כל פנים תוך שלשה טפחים קרוב לארץ [לבוד]. וכמו שכתב לעיל (סי' פז ס"ק ט), שרק באופן זה המחיצה מתרת.

(19) ולגבי דפנות סוכה העשויות מיריעות של פשתן, שהעמידן במקום שיש חשש שמא תזוין הרוח, כתב השו"ע לקמן (סי' תרל ס"י) שמלבד שצריך לקושרן כדי שלא ינודו, טוב גם להעמיד מחיצת קנים המועילה מדין לבד. כיון שיש לחוש שמא יתנחקו היריעות ולא ישים לב לכך, ומה שלא מצינו חומרא זו בשאר מוחיצות הכאות להחזיר, ודי במה שקושרן באופן שלא תזוין הרוח, ביאר הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ד הע' קיז) ששנה סוכה שעשויה לשבעה ימים, ולפיכך חששו שמא יתנחקו הקשרים במשך ימים אלו, ועוד, שבדרך כלל אין המחיצות מתירות אלא איסורים דרבנן, ואין כדפנות סוכה שדין מדאורייתא. והוסיף, שלדעת הט"ז שהובא במשנ"ב שם (סי' ג), אכן אין חילוק בין מוחיצות סוכה לשאר מוחיצות, אלא שלגבי עשיית דופן אחת לא נאמרה חומרא זו כלל, ורק בסוכה ששלש דפנותיה עשויות מיריעות יש לחוש לניתוק הקשרים.

(20) משמע מדברי המג"א האלו, שאף שבבית אף רוח מצויה ואין המחיצה זוהי מי"מ כיון שיכולה לזוז ברוח, אין דינה כמחיצה. וכן לענין מוחיצת סוכה, שכתב השו"ע לקמן (סי' תרל ס"י) שאם זוהי ברוח אינה נחשבת כמחיצה, כתב המשנ"ב שם (סי' מח) שהוא הדין אם עומדת המחיצה בבית שאין בו רוח כלל, אין דינה כמחיצה. וכן לענין מחיצה הנעשית להחזיר טלטול בשבת, שכתב השו"ע לקמן (סי' שסב ס"א) שאם אינה עומדת ברוח מצויה אינה נחשבת כמחיצה, כתב בביה"ל שם (ד"ה שאינה) בשם התוספת שבת, שאף אם עושה אותה בבית שאין בו רוח, אין דינה כמחיצה.

מאידך, החז"ר (אורח סי' נב ס"ק יד) פקפק על דברי המג"א הללו, וכתב שכיון שבבית אין הרוח מצויה, שהרי כחלי הבית מגינים מפניה, הרי זה כמי שקשר את המחיצה, אלא שהוסיף שיתכן שטעם המג"א הוא שמחיצה רפויה שרוח מצויה מבטלת, אין דרך האנשים

הלכות שבת סימן שמו

המשך מעמוד 250

(7) ולהכניס בעל חיים הנמצא בבית גדול מאד לבית קטן יותר, אך גם בו אין יכולים לתפסו בריצה אחת, הסתפק הקצת השלחן (סי' קכא בדה"ש ס"ק ב) אם אסור, מפני שיתכן שרק להכניסו מרשות הרבים לבית גדול אסור, מחמת שמשנתה מצבו מחפשי לניצור, מה שאין כן כשהוא כבר ניצור. ולדעת הגר"צ קרליץ (חוט שני ח"א פט"ז ס"ק ב) אסור הדבר, מפני שאסור לצמצם את מקום חיותו של בעל חיים.

מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ז הע' קטו) שמותר הדבר, ולכן לגבי המכניס צבי מבית גדול אחד לבית גדול אחר העמוד לו דרך פתח שביניהם, וסוגר לאחר מכן את הדלת, דעתו (שם) שמותר לעשות כן, אף על פי שעל ידי כך מגביל הוא את חירותו של הצבי, כיון שאף בבית השני הוא מחוסר צידה.

הדלת או החלון אפילו איסור דרבנן. והוסיף, שאף האדם המכניסו לבית כזה אינו עובר באיסור.

ולעמוד בחלל פתח הבית, ועל ידי כך נחסמת יציאתו של הבעל חיים, הסתפק הגר"צ קרליץ (שם) אם מותר הדבר, ואפילו כשאין סוגרתו ליצידה אלא מתעכב שם מטעם אחר, אכן, לעבור בפתח, אף שבזמן זה שעובר שם אין הבעל חיים יכול לצאת, דעתו (שם) שמותר, כיון שאין למעשה זה חשיבות של מלאכת צידה.

(6) ואם יכול הוא להוציא את הציפור על ידי תחבולות לפני שנועל, כתב הקצות השלחן (סי' קכא בדה"ש ס"ק טו) שצריך הוא להוציאה.

[ביה"ל ד"ה שהם]

ויש להחזיר.

